

FARKAS JUDIT

A kerítés mellett

1958-ban született. Jogász, író, a Búvópatak folyóirat főmunkatársa. Legutóbbi írását 2014. 9. számunkban közzöltük.

A lány egy ormótlan vasúti betonkerítésnek támaszkodik, nézi a reggeli forgatagot. Nehezen világosodik. A rózsaszín kerámia díszítőelemekkel dúsan kirakott állomásépület mögött autók küszködnek a havas úttesten. A járókelők álmosan, fázósan sietnek. Az egyik busz fara kanyarodáskor megcsúszik... a mögötte haladó autó hirtelen fékez... túlkölés... szentségelés... „Személyvonat érkezik Szentlőrinc, Bicsérd, Mecsekalja-Cserkút felől a második vágányra. A vonat nem megy tovább. Kérem, a vágány mellett vigyázzanak!” — szól a hangosbemondó. Az utcai lámpák és az autók reflektorai a reggeli szürkületet sárgásbarnára festik; olyan a tér, mintha egy század eleji repedezett képeplapon látná. Édesanyja néhány perce ment el a taxiért. Követte tekintetével, amíg az emberáradatban el nem tűnt. Tudja, hogy még nem jöhet, hiszen csak most ment el... Mégis egyfolytában abba az irányba néz, ahonnan őt várja.

Homorított gerinccel, fejét természetellenesen hátrafesztve igyekszik megtartani egyensúlyát csenevész lábain. Évekkel ezelőtt nézték ki ezt a helyet maguknak a pályaudvar sarkában. A szürke betonkerítés előtt kevesen járnak, itt nem kell attól félnie, hogy valaki meglöki. Ha egy mellette siető a táskájával véletlenül hozzáérne, vagy csak súrolná a testével, összecsuklana, mint egy rongybábu és a földre zuhanna. Ki kell tartania! Csak percek kérdése!...

Kinga édesanyja odalép a szabad kocsihoz, elmagyarázza a taxisnak, hogy a lányának gerincvelői izomsorvadása van, oda kell kanyarodniuk az állomás végéhez, nem tud idáig eljönni... az egyetemre mennek, mert ma államvizsgázik. Büntetőjogból és büntetőeljárás jogból... Ezt is büszkén hozzá teszi.

...nem indexel egyik sem, anyu gyere már... elfáradtak az izmaim, nem sokáig bírok állni... megszünteti a bíróság az eljárást, ha a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény... nyolc megszüntetési ok van... nagyon fázik a lábam ebben a vászon tornacipőben... csak a Jóisten tudja ötösre... az ezerkilencszázhetvenhárom évi egyes törvény százhetvenedik paragrafusának első bekezdése szabályozza... szégyellném, ha szánalomból engednének át... elsőben majdnem ott hagytam az egyetemem, római jogból kettést kaptam, pedig kívülről fújtam az egész Brósz-Pólay római jog tankönyvet, azt mondta a prof, hogy a Jóisten tudja ötösre, ő is csak négyesre... idétlen magas talpú cipő a divat, amiben nem tudok lépni... az se erre jön... mi tart ilyen sokáig, anyu gyertek már, nem tudok állni... vannak az eredeti és a származékos szerzés módok... *ius gentium*on alapuló tulajdonszerzési módok és *ius civile* szerinti származékos módok, *mancipatio* és az *in iure cessio*, a harmadik meg az *usucapio*... minek jut ez állandóan eszembe, amikor római jogból nincs is államvizsga... hiába húztunk bele vastag zoknit... nem bírom tovább... anyu gyere már... el fogok esni...

mikor kell visszaküldeni az iratokat az ügyésznek... ha egyest kapok, jöhetünk újra... muszáj bebiflázni, szóról szóra... lefagy a lábam... mi a rablás törvényi tényállása... nem indexel egyik sem... mi tart eddig, anyu gyere, kérlek... nem bírom...

✱

Este a szombathelyi gyors sokat késett a havazás miatt. Már fél kilenc is elmúlt, mikor beértek. A vonatlépcső jeges volt, Kingát az édesanyja alig tudta leemelni. Az állomás végében, a vasutas szociális épületben volt a szállásuk. Kinga az anyjába kapaszkodva lépett... csípőből oldalra lendítette a bal lábát... mellé húzta a jobbat... újra a bal láb lendítése... utána a jobb... Dülöngélve tettek meg néhány lépést, aztán zihálva álltak meg. Lélegzetük látszott a levegőben. Rövid pihenés után a lány ránézett az anyjára, intett, hogy indulhatnak. Újra csípőből lendült a bal láb... ezután a jobb... megint billegés, lépés a bal lábbal, súlyáthelyezés... aztán a jobb... Talpuk alatt csikorgott a hó. Hideg északi szél fújt. A huzatos peron kihalt volt, csak ketten araszolgattak előre. Az állomásépület végéhez érve, amikor már nem kellett attól tartani, hogy valaki megláthatja őket, az asszony a hátára vette a lányt.

Megvacsoráztak, utána Kinga még sokáig tanult. Az éjszaka csöndjében csak a papír zizegése hallatszott, és időnként egy-egy tolató vonat ütközőjének csattanása szűrődött be. Ránézett a karórájára, fél egy. Fáradt az agya, aludnia kellene. Alig tud már koncentrálni, nem marad meg a fejében semmi. Nézte alvó édesanyját. Ha felébredne, biztos kikapnék tőle, hogy nem alszom... Mindig úgy gondolta, hogy az anyjával soha semmi baj nem történhet. Erős és egészséges lesz, az idők végezetéig... Aztán három évvel ezelőtt egy februári napon csöngött a telefon. A házi orvosuk volt. Az édesanyja összeesett az utcán, a mentő beszállította a kórházba. Hátsó falis infarktus.

✱

Egy fehér Zsiguli áll meg a betonkerítés előtt, Kinga édesanyja száll ki. Odarohan a lányához, óvatosan, hogy meg ne lökje, mégis vilámgyorsan, körülfogja Kinga derekát, mint ahogy a tölgyfahordó dongáit tartja a vaspánt. Így lépkednek a taxihoz. Leülteti az első ülésre, lábait pedig egyenként beteszi az autóba.

Kikanyarodnak a főútra. A hópelyhek ferdén csapódnak az üvegre, az ablaktörlő ütemesen kattog. Kinga örül, hogy nem kell beszélgetni. Kezd visszatérni az ereje. A belvárosban egyre nagyobb a forgalom, az autók, buszok lépésben haladnak a hófödte úton. Egy más után következnek a jól ismert utcák.

...mindjárt rákanyarodunk a Rákóczi útra, onnan már csak pár száz méter az egyetem, eltelt több mint öt év, és csak ezt az útvonalat ismerem az egész városból, vasútállomás, egyetem, egyetem, vasútállomás, anyu szokott mesélni arról, merre járt... amíg az előadásokon ültem, nézelődött a városban, rossz idő esetén az előadóterem

előtti folyosón üldögélt, nemcsak az évfolyamtársaim, az oktatók is megszokták a jelenlétét, volt olyan professzor, aki előadás után mindig odalépett hozzá, és kezét fogott vele...

A piros lámpánál váraкоznak.

...harmadikos gimnazista voltam, amikor az unokabátyámat felvették levelezőre, gyere te is a jogra hugi, bíztatott, lehetsz bíró, vagy közjegyző, a fejedet kell csak használni, irdatlan vastag könyveket hozott, anyuék hallani sem akartak a tovább tanulásról, hogyan akarsz eljárni éveken keresztül, hogy fogod te azt bírni, aggodalmaskodtak, végül abban maradtunk, hogy megpróbálom a felvételit, és ha elsőre nem sikerül, akkor nem erőltetem... azóta eltelt öt év... ha a mai vizsgám sikerül, akkor csak az állam- és jogelmélet van vissza, utána mit kezdek a jogi diplomámmal, kellek-e egyáltalán valahol, nem tudom, két éven keresztül bejártam a bíróságra gyakorlatot szerezni, beültem a tárgyalásokra, a panasznapokra, engem is megismertek a bírók és a népi ülnökök, az ügyvédek és az ügyészek, meg az összes bírósági fogalmazó... egyre többet játszottam el a gondolatokkal, hogy bíró leszek, volt egy büntetőbíró, aki különösen bíztatott, ráadásul a bíróság a lakásunktól alig pár száz méterre van, be tudtam volna járni...

*

Kinga néhány hónapja összeszedte a bátorságát, időpontot kért a megyei bíróság elnökétől. A titkárnő kedvesen fogadta őket, nem kellett sokat váraкоzni. Amikor beléptek a párnázott ajtón, az oroszlánlábás körmökön álló vörösfenyő íróasztal mögül felállt egy elegáns fekete öltönyös, csokornyakkendő, ősz hajú férfi és üdvözölte őket. Süppedős bársonybarna-zöld mintás perzsaszőnyeg... ólomkristály csillár, sok üvegkristály dísszel és függővel... dúsan faragott, berakásokkal díszített, csiszolt üveges könyvszekrények diófából, roskadásig telerakva vastag jogszabálygyűjteményekkel, szakkönyvekkel és szakfolyóiratokkal... óriási dossziék a perek irataival...

Az elnök az antik tárgyalóasztalhoz vezette őket és rezzenéstelen arccal nézte, Kingát hogyan segíti leülni az édesanyja az aranysárgabarna csíkos kárpittal bevont karfás székre. Megkérdezte, hogy miben segíthet. Kinga elmondta, utolsó éves az egyetemen, és már két éve jár be tárgyalásokra. Szeretne a bíróságon dolgozni. Az elnök figyelmesen hallgatta, aztán udvarias, mégis távolságtartó hangon ecsetelte a bírói munka nehézségeit... a jogi szakvizsga magas követelményeit.

Közben a vörösfenyő íróasztalon megcsörrent a telefon.

A bíró odament, felvette. A telefont tartó kezének gyűrűs ujján vastag arany pecsétgyűrű csillogott. Amíg telefonált, Kinga végigpásztázta tekintetével a falakon lévő festményeket, bekeretezett okleveleket. A szeme megakadt egy üveglap közé tett, Szász-Schwarz Gusztáv jogtudóstól származó idézeten: „A jog zárt egész, melyben benne van a felelet minden jogkérdésre, csak ki kell belőle hozni. Benne van, de oly értelemben, ahogy benne van a milói Vénusz a már-

ványtömbben, szobrász kell, aki kifaragja.” Az elnök befejezte a beszélgetést. — Tudod mikor foglak én felvenni kisanyám...! — gondolta Kingára nézve. — Van énnekem elég bajom. Csinos pofikád van, meg eszes is vagy, de csak nem gondolod, hogy veled vesződünk itt nap, mint nap!

Visszaült a tárgyalóasztalához. Keresztbe tette a lábát és tovább beszélt a fogalmazói munkáról, a bíróság szűkös költségvetéséről, aztán rendkívül hivatalos hangot megütve azt mondta: — A bíróságon így is a dolgozók nyolcvan százaléka nő, nem tudom alkalmazni önt.

*

Kinga nagyot sóhajt, amikor megpillantja a félelmes szürke épület-tömböt. Olyan, mint egy erődítmény, amelyet újra és újra ostrom alá kell vennie. Kéri a taxist, álljon be az árkád alá, oda nem esett be annyira a hó, könnyebben ki tudnak szállni.

A második emeleten a takarítónőn kívül egy teremtett lélek nincs. Kinga leül a vizsgateremhez legközelebb eső padra. Ilyenkor már nem tud tanulni. Torkában a gombóc egyre nagyobb... a tenyere izzad... a gyomra émelyeg, pedig édesanyja beletukmált pár falatot. Úgy érzi, semmit sem tud... Mindig az első csoportban szeret vizsgázni, hogy túl legyen rajta minél előbb! Képtelen órákig várakozni, közben nézni, ahogy jönnek ki az évfolyamtársai egymás után, és mondják, milyen tételt húztak, hányasra vizsgáztak. Sajnos ma névsor szerint hívják be őket, és ő az ábécé vége felé van. Ki tudja, mennyi idő múlva kerül sorra.

Cipőkopogások jelzik, hogy érkeznek a többiek. A férfiakon fekete öltöny, nyakkendő, elegáns kosztümben, magas sarkú cipőben a nők. Van, aki félre húzódik egy ablakmélyedésbe, és előveszi a jegyzetét. Mások kis csoportokban halkán beszélgetnek.

Pontban nyolc órakor a folyosó végén egyetemi díszöltözetben, nyakukban a méltóságlánccal feltűnnek az államvizsga bizottság tagjai.

Az első öt vizsgázót azonnal be is hívják.

A folyosón többen idegesen járkálnak föl-alá.

Időnként nyílik az ajtó. Kijön, aki már levizsgázott és bemegegy a következő.

Kingát az édesanyja óránként felállítja, nehogy elgyengüljenek az izmai a sok üléstől. A lány a fallal szemben, térdeit a fapadnak támasztva álldogál néhány percig, aztán visszaül.

Édesanyja nehezen veszi a levegőt.

Baj van, anya? — érinti meg finoman a karját.

Anyja int a fejével, hogy nincs, aztán hirtelen feláll mellőle és kinyitja a szemközti ablakot. Kinga aggódva vizsgálgatja. Az asszony mélyeket lélegez a beáramló fagyos levegőből, közben a mellkasát dörzsölgeti. Amikor észreveszi lánya kétségbeesett tekintetét, becsukja az ablakot és visszaül mellé. Arca még mindig hófehér. Nagyokat sóhajt. Kiveszi ridiküljéből az apró gyógyszeres üveget, amelyben a nitroglicerint tartja. Anginázik... — gondolja Kinga riadtan, miközben

anyja beteszi nyelve alá a gyógyszert. Ha ennek hatására sem múlik el a rosszullet, mentőt kell hívni...

Ne szóljunk?... — simogatja meg anyja kezét.

Nem kell, elmúlik. Hidegfront van... Te most a vizsgáddal törődj kislányom. Mindjárt te következel — nyugtatgatja Kingát nem sok eredménnyel.

Negyedóra múlva kinyílik az ajtó. Kinga a saját nevét hallja. Édesanyja felsegíti a padról.

*

A szecessziós stílusú épületegyüttes előtt kovácsoltvas kerítés. A piszkosszürke égből nagy pelyhekben hull a hó, megtapad a kerítés lángnyelv alakú csúcsdíszein is. Néhány házban már ég a villany. Száll föl a füst a kéményekből. Az úttesten lépésben haladnak a gépkocsik... buszok... A behavazott járdán leszegett fejű árnyak botorkálnak, akik ügyet sem vetnek a kerítés mellett álló marionettszerű alakra.

Kingán kifelé bővülő fekete posztószövet kabát nagy fekete gombokkal. Fején fehér kötött sapka, sálját vadul csapkodja a szél. Arcát már pirosra marta a hideg. Kinyújtott kézzel kapaszkodik a kovácsoltvas kerítésbe, kesztyűs ujjai görcsösen markolják a jéghideg vasat... másik kezével pedig úgy szorít magához egy fekete mappát, mint ha abból akarna erőt meríteni. Végsőkig kimerült teste meginog, ahányszor a viharos erejű szél nagyot lök rajta. A hóval borított úttesten lépésben haladnak az autók... a gyalogosok a zebrán szitkozódva evickélnek át a másik oldalra, ahová a hókotró jókora hókupacot tolt.

...gyere már anyu, nem bírok állni... csak a Jóisten ötösre... biztos nem kap taxit ilyen időben... nagyon fázom... aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa... hiába húztunk bele vastag zoknit... mindent szóról szóra... az sem erre indexel... mint a milói Vénusz a márványtömbben... jaj nekem, nem tudok állni... nincs erőm... a büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, javító-nevelő munka vagy pénzbüntetés... sötétkék vászon tornacipő... csak a Jóisten... bünszövetségben, közveszély színhelyén, üzletszerűen, dolog elleni erőszakkal, különös visszaesőként... ha az állam- és jogelmélet vizsgám is jól sikerül, cum laude eredménnyel végzek... férfiléptek a letaposott hóban... csak nehogy meglökjön az aktatáskájával... *ius gentium*... nem bírok állni... anyu hol vagy már... nincs erőm... lefagy a lábam... nem bírom tovább... *in iure cessio*... anginázik... anyu kérlek, gyere már... jaj Istenem... nem tudok kapaszkodni... el fogok esni... meddig nyúszítsek még itt... jöjjön már az a rohadt taxi... anyukám gyere... könnyörgöm... nem bírom... jaj Istenem... anyu siess... Jézus segíts... anyukám hol vagy... gyere már... jaj Istenem... száncsengő... farkasok... farkasüvöltés... jaj Istenem...jaj Istenem... anya miért nem segítesz... Isten...